

Литература:

1. Организация производства / Э.А. Крайнова. – М.: Недра, 2010. – 526 с.
2. Микроэкономика: продвинутый уровень / Д.А. Джейли, Ф.Д. Ренин. – М.: Издательский дом НИУ ВШЭ, 2011. – 736 с.

Научный руководитель: ассистент *Марченко А.А.*, Государственное ВУЗ «Национальный горный университет».

ВАРТІСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗАПАСІВ МІНЕРАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ГІРНИЧОДОБУВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Грідін О.П.

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

Визначення вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовища або ділянки надр, що надаються у користування, в Україні рекомендується здійснювати методом дисконтування очікуваних грошових потоків капітальних вкладень, експлуатаційних витрат і доходів за роками виконання робіт з геологічного вивчення надр та розробки родовищ корисних копалин. Використовується наступна розрахункова формула [1]:

$$V = \sum_{t=1}^T [(D_t - V_t) - P_t] \times \frac{1}{(1+E)^t} - \sum_{t=1}^T K_t \times \frac{1}{(1+E)^t}, \quad (1)$$

де V – вартість ресурсів на дату оцінки;

E – норма дисконту (дорівнює обліковій ставці Національного банку);

D_t – річний дохід від реалізації товарної продукції в t -му році;

V_t – експлуатаційні витрати в t -му році, за виключенням амортизаційних відрахувань;

P_t – розмір податків і платежів у t -му році, що не входять до експлуатаційних витрат;

K_t – капітальні вкладення в промислове будівництво в t -му році, включаючи придбання геологічної інформації;

T – строк використання родовища або ділянки надр для геологічного вивчення та/або видобування корисних копалин до виведення родовища з експлуатації.

При цьому норма дисконту зафіксована на мінімальному безризиковому рівні рентабельності капіталу для усіх типів родовищ корисних копалин і організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Такий підхід дозволяє більш повно урахувати балансові запаси корисних копалин родовищ і їх вартість, але не відповідає завданню диференціації запасів на блоки за рівнем рентабельності капіталу, що вкладається в їх промислове освоєння і експлуатацію. Крім того, за формулою (1) економічно оцінюються не запаси

мінеральних ресурсів в надрах, а визначається вартість першої товарної продукції гірничодобувного підприємства, що містить в собі вартість запасів і вартість їх видобування із надр.

Вартість запасів мінеральних ресурсів формується як сума витрат на придбання геолого-економічної інформації про запаси (пов'язаної з їх пошуком, геологічною і промисловою розвідками, оцінюванням) і прибутку у складі абсолютної і диференціальної гірничих рент. Повністю або частково вартість перших двох складових грошової оцінки запасів визначається розміром плати за користування надрами для видобування корисних копалин. Проблемне завдання урахування у вартості запасів мінеральних ресурсів підприємства диференціальної гірничої ренти не знайшло свого кінцевого вирішення.

Російські науковці [2; 3], на відміну від українських, при визначенні вартості запасів мінеральних ресурсів гірничодобувного підприємства за методом очікуваного чистого дисконтованого прибутку (ЧДП) від реалізації видобутої сировини або продукції її первинної переробки протягом терміну дії ліцензії, починаючи з моменту будівництва підприємства, цілком слушно пропонують у якості норми дисконту використовувати прийнятну для інвестора ставку прибутку, диференційовану за видами родовищ:

10–12% – при розробці родовищ чорних, кольорових і рідкоземельних металів з великими і середніми за розміром тілами з витриманою потужністю і внутрішньою будовою, а також великих родовищ солі й інших нерудних корисних копалин простої геологічної будови;

15–18% – при розробці великих і середніх за розмірами родовищ кольорових металів і золота з різкою мінливістю потужності й розподілу основних цінних компонентів;

20–25% – при розробці родовищ кольорових металів, золота і нерудних корисних копалин дуже складної геологічної будови, що характеризуються різкою мінливістю потужності й дуже нерівномірним розподілом основних компонентів.

Вартісну оцінку запасів пропонується визначати із співставлення внутрішньої норми прибутку з прийнятною для інвестора нормою прибутку.

Запропонований підхід є прогресивним, але він базується на хибному уявленні авторів методики, що внутрішня норма прибутку дорівнює чистій прибутковості інвестованого у освоєння родовища капіталу. Внутрішня норма прибутку відповідає сумі чистого прибутку і амортизаційних відрахувань, які формуються за термін окупності вкладеного капіталу, тоді як норма чистого прибутку визначається сумою чистого прибутку за термін експлуатації родовища. Цей висновок підтверджується розрахунками, які виконано на підставі прикладів, наведених авторами проекту методики [2].

Розраховані норми чистого прибутку суттєво (до 15%) відрізняються від величин внутрішніх норм прибутку як у більший, так і у менший боки. Різниця між розрахунковою і прийнятною для інвестора нормою чистого прибутку варіює від (-3,93%) для родовища залізних руд до 7,62% від вартості

капітальних вкладень для родовища цинку. Диференційована гірнична рента має місце при розробці родовищ поліметалічних руд. Її вилучення до бюджетів різних рівнів може суттєво покращити фінансове становище держави.

Таблиця 1

Показники вартості запасів мінеральних ресурсів підприємства

Показники	Одиниця виміру	Значення показника		
		Приклад 1	Приклад 2	Приклад 3
Експлуатаційні запаси руди	млн т	13,4	77,6	391,8
Річна продуктивність по видобутку руди	млн т	0,6	4,0	9,0
Термін забезпеченості запасами руди	роки	22,34	19,40	43,53
Термін будівництва підприємства	роки	3,00	4,00	4,00
Річна вартість товарної продукції:				
заліза в концентраті	млн грн	-	-	1510,3
цинку в концентраті	те саме	501,6	546,8	-
свинцю в концентраті	- " -	70,4	-	-
міді в концентраті	- " -	40,2	1540,9	-
усього:	- " -	612,3	2087,7	1510,3
Річні експлуатаційні витрати	- " -	177,1	798,0	695,7
Річні платежі і відрахування у витратах	- " -	77,9	308,8	201,9
Річні витрати з платежами і відрахуваннями	- " -	255,0	1106,9	897,6
Річна амортизація	- " -	48,0	291,0	176,1
Річний прибуток	- " -	357,2	980,8	612,7
Річні податки, платежі й відрахування	- " -	85,7	235,4	147,0
Річний чистий прибуток	- " -	271,5	745,4	465,6
Річний чистий прибуток з амортизацією	- " -	319,5	1036,5	641,7
Капітальні вкладення	- " -	1200,0	5646,9	7664,6
Норма дисконту	%	15,00	10,00	10,00
Чистий дисконтований прибуток	млн грн	425,5	1490,2	-1760,3
Строк окупності капітальних вкладень	роки	7,55	10,49	-
Внутрішня норма прибутку з амортизацією	%	21,38	13,74	7,15
Плата за видобуток корисних копалин	млн грн	49,0	167,0	72,5
Норма чистого прибутку	%	22,62	13,20	6,07
Різниця між розрахунковою і прийнятною для інвестора нормами прибутку	%	7,62	3,20	-3,93
Диференціальна гірнична рента за термін відпрацювання запасів мінеральних ресурсів	млн грн	91,4	180,7	-
Вартість запасів мінеральних ресурсів	млн грн	140,4	347,7	72,5

Освоєння родовища залізних руд, за наявних техніко-економічних умов, не забезпечує прийнятну інвестору норму чистого прибутку на вкладений капітал (10%), тому воно буде зараховано в резерв.

Завдяки урахуванню диференціальної ренти, вартість запасів поліметалічних руд підвищується у 2–3 рази відносно суми платежів за видобуток мінеральних ресурсів із надр.

Література:

1.Методика визначення вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовища або ділянки надр, що надаються у користування: постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. №1117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1117-2004-п>.

2. Проект. Методика стоимостной оценки запасов твердых полезных ископаемых (кроме углей и горючих сланцев) [Электронный ресурс]. – М., 2004. – 33 с. – Режим доступа: <http://ugra-nedra.ru/wp-content/uploads/2011/04/teo.doc>.

3. Временные методические рекомендации по геолого-экономической оценке промышленного значения месторождений твердых полезных ископаемых (кроме угля и горючих сланцев) [Электронный ресурс]. – М.: ВИЭМС, 1996. / Утверждено распоряжением Министерства природных ресурсов Российской Федерации от 13 января 1998 г. №3-р. – Режим доступа: www.valnet.ru/m7-92.phtml.

ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Данова Г.О.

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»

Україна сьогодні знаходиться на шляху всебічних економічних перетворень. За таких умов, налагодження стабільного інвестиційного процесу є справою особливого значення. Іноземні інвестиції є однією з ознак ринкової трансформації України без них неможлива структурна перебудова національної економіки в цілому. Вони сприяють залученню нових виробничих технологій, впровадженню корпоративного управління, ринкової поведінки, фінансової стратегії тощо. Нестача капіталу є головною проблемою сучасної української економіки [1–3]. Наявність грошей для економічної системи є каталізатором економічного розвитку.

Якщо капітальні вкладення не відображаються відповідним чином на розвитку виробництва, його оновленні та реструктуризації – це неминуче призводить до негативних наслідків, які в першу чергу пов'язані із інфляційними процесами. Така ситуація вимагає надзвичайної ефективності від органів, що здійснюють розподіл отриманих коштів [4]. Якщо цього нема, то залишається єдиний можливий напрям розвитку – реалізація конкретних інвестиційних проектів. За умови, коли інвестиційний процес здійснюється на рівні окремих підприємств чи проектів, він регламентується суто економічними важелями, що забезпечує безумовний позитивний вплив на розвиток економіки [5–7].

Наукова новизна полягає у подальшому розвитку, вдосконаленні та підвищенні ефективності шляхів залучення прямих іноземних інвестицій в умовах глобальної конкуренції на основі стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку країни.

Оскільки на даний час метою політики у сфері іноземного інвестування є створення сучасної політичної системи регулювання, яка б підвищила інвестиційну привабливість економіки та забезпечила потужні мотивації нерезидентів щодо вкладення коштів, то ефективним важелем успішного вирішення цього завдання може стати податкова політика щодо іноземних інвестицій. Влада має впроваджувати найпривабливіші для іноземних інвесторів податкові стимули в такий спосіб, щоб не втратити бюджетні надходження.